

ระบบการศึกษาของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ระบบการศึกษาแห่งชาติของอินโดนีเซียประกอบไปด้วยการศึกษา 7 ประเภท ได้แก่

1. การศึกษาทั่วไป เน้นการเพิ่มพูนความรู้ทั่วไปและการพัฒนาทักษะของนักเรียน
2. การอาชีวศึกษา เตรียมความพร้อมของนักเรียนให้มีทักษะทางวิชาชีพที่จำเป็นต่อการจ้างงาน
3. การศึกษาพิเศษ ส่งเสริมทักษะและความสามารถที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความพิการทางด้านร่างกายและ/หรือจิตใจ
4. การศึกษาเพื่อการปฏิบัติงาน (In-Service Education) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการเข้ารับราชการหรือทำงานในหน่วยงานราชการ
5. การศึกษาเกี่ยวกับศาสนา เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กนักเรียนที่ต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญทางศาสนาและวิชาที่เกี่ยวข้อง
6. การศึกษาด้านวิชาการ เน้นด้านการพัฒนาความชำนาญด้านวิทยาศาสตร์
7. การศึกษาสายอาชีพ เตรียมนักเรียนให้มีความรู้และทักษะในสาขาเฉพาะทางหรือที่เกี่ยวข้องกับสายงาน

ระบบการศึกษาของอินโดนีเซียมี 2 มิติควบคู่กัน คือ เส้นทาง (Track) และระดับ (Level) หากแบ่งตามเส้นทาง จะมี 3 ประเภท ได้แก่ การศึกษาภาคปกติ การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย หากแบ่งตามระดับ จะแบ่งได้เป็นระดับพื้นฐาน (ชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น) ระดับที่สอง (ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย) และระดับอุดมศึกษา การศึกษาพื้นฐานประกอบไปด้วยชั้นประถมศึกษา 6 ปี และมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี หลังจากนั้นนักเรียนสามารถเลือกเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเข้าโรงเรียนอาชีวศึกษา โดยการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเน้นทางด้านวิชาการ ในขณะที่การศึกษาระดับอาชีวศึกษาจะเน้นด้านวิชาชีพ และผู้ที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมักจะเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ในขณะที่ผู้ที่จบจากโรงเรียนอาชีวศึกษาจะเตรียมพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน

ตารางแสดงระบบการศึกษาของอินโดนีเซีย

ระดับ (Level)	เส้นทาง (Track)	สถาบันการศึกษา	อายุผู้เข้าเรียน
การศึกษาพื้นฐาน	การศึกษาภาคปกติ	1. โรงเรียนประถมศึกษา (Sekolah Dasar: SD) 2. โรงเรียนประถมศึกษาอิสลาม (Madrasah Ibtidaiyah: MI)	7 – 12 ปี
		1. โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (Sekolah Menengah Pertama: SMP) 2. โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอิสลาม (Madrasah Tsanawiyah: MT)	13 – 15 ปี
	การศึกษานอกโรงเรียน	โปรแกรม A (Package A) (เทียบเท่ากับประถมศึกษา)	7 – 12 ปี
		โปรแกรม B (Package B) (เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาตอนต้น)	13 – 15 ปี
การศึกษาขั้นที่สอง	การศึกษาภาคปกติ	1. โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (Sekolah Menengah Atas: SMA) 2. โรงเรียนอาชีวศึกษา (Sekolah Menengah Kejuruan: SMK) 3. โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอิสลาม (Madrasah Aliyah: MA) 4. โรงเรียนอาชีวศึกษาอิสลาม (Madrasah Aliyah Kejuruan: MAK)	16 – 18 ปี
	การศึกษานอกโรงเรียน	โปรแกรม C (Package C) (เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาตอนปลาย)	16 – 18 ปี
อุดมศึกษา		มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษาให้ปริญญาต่าง ๆ ดังนี้ 1. อนุปริญญา <ul style="list-style-type: none"> • ประกาศนียบัตร 1 (Diploma I) • ประกาศนียบัตร 2 (Diploma II) • ประกาศนียบัตร 3 (Diploma III) • ประกาศนียบัตร 4 (Diploma IV) 2. ปริญญา <ul style="list-style-type: none"> • ปริญญาตรี (Strata I) • ปริญญาโท (Strata II) • ปริญญาเอก (Strata III) 3. หลักสูตรวิชาชีพที่เทียบได้กับปริญญาโทและเอก	19 – 29 ปี

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในเส้นทางการศึกษาภาคปกติ จะแบ่งออกเป็นโรงเรียนทั่วไปและโรงเรียนอิสลาม โรงเรียนทั่วไปได้รับการดูแลโดยกระทรวงการศึกษาแห่งชาติ ในขณะที่โรงเรียนอิสลามซึ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามมีกระทรวงการศาสนาเป็นผู้ควบคุมดูแล

ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างในด้านหลักสูตรที่เน้นระหว่างโรงเรียนทั่วไปกับโรงเรียนอิสลาม แต่วิชาหลัก เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ทั้งสองแห่งใช้หลักสูตรและหลักการสอนเดียวกัน ในทำนองเดียวกัน ถึงแม้ว่าการศึกษาภาคปกติกับการศึกษานอกโรงเรียนจะอยู่คนละเส้นทาง แต่สามารถเทียบกันได้เนื่องจากใช้หลักสูตรเดียวกัน ดังนั้น นักเรียนที่เรียนการศึกษานอกโรงเรียนสามารถย้ายไปเรียนการศึกษาภาคปกติได้ และนักเรียนที่เรียนภาคปกติก็สามารถย้ายไปเรียนการศึกษานอกโรงเรียนได้ในลักษณะเดียวกัน

การศึกษาระดับอุดมศึกษาของอินโดนีเซียประกอบไปด้วยมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองประเภทอยู่ที่หลักสูตรการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยจะมีสาขาวิชาต่าง ๆ หลายด้านให้เลือกเรียน ในขณะที่วิทยาลัยจะมีเพียงสาขาวิชาเดียว เช่น ด้านเทคโนโลยีหรือการศึกษา อย่างไรก็ตาม สาขาวิชาแต่ละสาขาอาจจะแบ่งย่อยออกได้เป็นสาขาเฉพาะทาง เช่น สาขาด้านการศึกษาอาจแบ่งออกได้เป็น การศึกษาพิเศษ การศึกษากีฬา การแนะแนว เช่นเดียวกับสาขาด้านเทคโนโลยีที่อาจแบ่งได้เป็น เทคโนโลยีการประมวลผล เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

นอกจากนั้น ทั้งมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยมีหลักสูตรวิชาชีพ ซึ่งไม่ใช่หลักสูตรระดับปริญญา แต่ส่วนใหญ่จะรับผู้ที่จบปริญญาตรีหรือโท หลักสูตรดังกล่าวจัดไว้สำหรับผู้ที่ประสงค์จะเน้นการศึกษาเฉพาะทางในวิชาชีพของตน เช่น ทัศนศาสตร์หรือแพทย์

การรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของอินโดนีเซียใช้ระบบการสอบเข้า (Entrance Examination) โดยนักเรียนจะต้องมีประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนที่ได้คะแนนสอบเข้าสูงจะมีโอกาสได้เข้าศึกษาในสถาบันที่ตนเองเลือกไว้ โดยสถาบันอุดมศึกษาจะพิจารณาคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนเพียงอย่างเดียว (ไม่มีการสัมภาษณ์) แต่สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งหรือบางคณะจะมีเกณฑ์พิเศษที่ใช้ในการพิจารณารับนักเรียนเข้าศึกษา เช่น คณะศิลปะและการออกแบบจะพิจารณาคะแนนจากการวาดรูป/ออกแบบของนักเรียนนอกเหนือจากคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย

(ที่มา : http://www.ibe.unesco.org/National_Reports/ICE_2008/indonesia_NR08.pdf

http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/Indonesia.pdf

http://www.icde.org/projects/regulatory_frameworks_for_distance_education/country_profiles/indonesia/education_system/

และการสัมภาษณ์นักศึกษาอินโดนีเซียจำนวน 3 คน)